

SZÁMVITEL

PÉNZÜGYI SZÁMVITELI ÜGYINTÉZŐI KÉPZÉS

Könyvvezetés és beszámolóképzés követelménymodul



Budapest, 2020

Szerzők:
Dr. Siklósi Ágnes
Dr. Veress Attila

ISBN 978-963-638-586-6

Második, átdolgozott kiadás

Kiadja a SALDO Pénzügyi Tanácsadó és Informatikai Zrt.
Budapest, XIII. Mór u. 2-4.
Felelős kiadó: Balogh Ákos, a SALDO Zrt. vezérigazgatója
A SALDO Kiadó az 1795-ben alapított
Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.

©A SALDO Kiadó valamennyi kiadványa szerzői jogvédelem alatt áll.
*E kiadvány bármely részének sokszorosítása, bármilyen adatrendszerben való tárolása (papír; elektronikus stb.)
a kiadó előzetes írásbeli engedélye nélkül TILOS!*

Tartalomjegyzék

ELŐSZÓ	9
1. BEVEZETÉS A SZÁMVITEL RENDSZERÉBE.....	11
1.1 A hazai és a nemzetközi számviteli szabályozás elvi kérdései	11
1.2 A beszámoló, mint a tájékoztatás eszköze	13
1.2.1 Beszámolási kötelezettség	14
1.2.2 Cégalapítás	19
1.3 A mérleg általános bemutatása.....	21
1.3.1 A mérlegről általánosságban.....	21
1.3.2 A mérlegfőcsoportok bemutatása	22
1.3.3 A mérleg általános jellemzői összefoglalóan.....	25
1.3.4 A mérlegcsoportok bemutatása.....	25
1.4 Gazdasági események hatása a mérlegre és az eredménykimutatásra	31
1.5 Alapvető összefüggés a mérleg és az eredménykimutatás között.....	43
1.6 A könyvvizetési kötelezettség, a kettős könyvvitel.....	44
1.6.1 A könyvvizetés módszerei	44
1.6.2 Kettős könyvvitel	44
1.6.2.1 A főkönyvi számla	44
1.6.2.1.1 A mérlegszámlák	46
1.6.2.1.2 A költség számlák.....	47
1.6.2.1.3 Az eredmény számlák.....	47
1.6.2.1.4 Technikai és helyesbítő számlák ^[P] _[SEPE]	48
1.6.2.2 Számlasoros elszámolás	48
1.6.2.3 Idősoros elszámolás.....	49
1.6.2.4 Összesítő kimutatások, a főkönyvi kivonat	50
1.6.2.5 Számlakeret	50
1.6.2.5.1 A számlakeret felépítése	50
1.6.2.5.2 Az egységes számlakeret.....	51
1.6.3 Bizonylati elv, bizonylati fejelem.....	51
1.6.4 Gazdasági események elszámolása a kettős könyvvitel rendszerében az esettanulmányok alapján, főkönyvi kivonat elkészítése, eredménykimutatás és mérleg összeállítása.....	53
1.6.5 Az általános forgalmi adó könyvviteli elszámolása	60
1.7 Az értékelésről általában	62
1.7.1 Az eszközök értékelése általánosságban	63
1.7.2 Bevezetés az értékelésbe	65
1.7.2.1 Eszközök bekerülési értékének meghatározása	65
1.7.2.2 Értékcsökkenés (terv szerinti és terven felüli értékcsökkenés)	68
1.7.2.2.1 Terv szerinti értékcsökkenés.....	68
1.7.2.2.2 Terven felüli értékcsökkenés	73
1.7.2.3 Készletértékelési eljárások.....	74
1.8 Bevétel, ráfordítás, költség, kiadás alapfogalmai, az eredmény „mérése”	76
1.9 Az eredménykimutatás általános bemutatása.....	77
1.9.1 Az eredménykimutatásról általánosságban	77
1.9.2 Az eredménykimutatás formái	78
1.9.3 Az eredménykimutatás felépítése, tagolása.....	79
1.9.4 Az egyes eredmény sorok tartalma	80

1.10 Kiegészítő melléklet.....	87
1.10.1 A kiegészítő melléklet összeállításának célja	87
1.10.2 Általános követelmények a kiegészítő melléklettel szemben	87
1.10.3 Az éves beszámoló kiegészítő mellékletre vonatkozó tételes tartalmi előírások	89
1.10.3.1 Vállalkozáshoz kapcsolódó általános információk a kiegészítő mellékletben	89
1.10.3.2 Mérleghez kapcsolódó kiegészítések a kiegészítő mellékletben	90
1.10.3.3 Eredménykimutatáshoz kapcsolódó kiegészítések a kiegészítő mellékletben.....	93
1.10.3.4 Egyéb információk a kiegészítő mellékletben	94
1.10.4 Az egyszerűsített éves beszámoló kiegészítő mellékletre vonatkozó tartalmi előírásokkal kapcsolatos egyszerűsítések	94
1.11 Üzleti jelentés.....	96
1.12 Számviteli szolgáltatás.....	99
1.13 Könyvvizsgálat	100
1.14 Nyilvánosságra hozatal és közzététel.....	101
1.15 A leltár és a leltározási kötelezettség.....	102
1.16 Számviteli alapelvek	103
1.17 Számviteli politika	108
1.18 Bevezetés az időbeli elhatárolásokba.....	116
1.18.1 Fogalmak, kapcsolódó mérlegtételek, időbeli elhatárolások csoportosítása	116
1.18.2 Az időbeli elhatárolások fajtái és a „klasszikus” időbeli elhatárolások könyvviteli elszámolása...	118
1.18.2.1 Bevételek aktív időbeli elhatárolása	118
1.18.2.2 Költségek, ráfordítások aktív időbeli elhatárolása	119
1.18.2.3 Bevételek passzív időbeli elhatárolása.....	120
1.18.2.4 Költségek, ráfordítások passzív időbeli elhatárolása	120

2. AZ EGYES MÉRLEGCSOPORTOK SZÁMVITELE

2.1 Tárgyi eszközök	125
2.1.1 Fogalmak, kapcsolódó mérlegtételek, csoportosítások, alapértelmezések.....	126
2.1.1.1 Mérlegtételek, fogalmak	126
2.1.1.2 Tárgyi eszközök csoportosítása.....	127
2.1.2 Tárgyi eszközök értékelése és az értékeléssel kapcsolatos számviteli elszámolások.....	127
2.1.2.1 Értékelés a tárgyi eszközök bekerülésekor	128
2.1.2.2 Értékelés a tartós használat során.....	130
2.1.2.3 Értékelés a számviteli nyilvántartásokból történő kivezetéskor	134
2.1.3 A tárgyi eszközök állománynövekedései és állománycsökkenései, valamint azok könyvviteli elszámolása.....	134
2.1.3.1 Tárgyi eszközök állománynövekedéseivel kapcsolatos elszámolások	135
2.1.3.2 Tárgyi eszközök állománycsökkenéseivel kapcsolatos elszámolások.....	140
2.1.4 A tárgyi eszközök állományváltozását kiváltó gazdasági események eredménykimutatás kapcsolata	145
2.2 Vásárolt készletek	146
2.2.1 Fogalmak, kapcsolódó mérlegtételek, csoportosítások, alapértelmezések.....	146
2.2.1.1 Mérlegtételek, fogalmak	146
2.2.1.2 Csoportosítás.....	147
2.2.2 Vásárolt készletek értékelése és az értékeléssel kapcsolatos számviteli elszámolások	148
2.2.2.1 Értékelés a vásárolt készletek bekerülésekor	148
2.2.2.2 Értékelés a számviteli nyilvántartásokból történő kivezetéskor	149
2.2.2.3 Vásárolt készletek mérlegértékének megállapítása.....	149

2.2.3	Nyilvántartási lehetőségek és főkönyvi elszámolás	151
2.2.3.1	Anyagok.....	151
2.2.3.2	Kereskedelmi áruk	156
2.2.3.3	Betétdíjas göngyölegek	162
2.2.3.4	Közvetített szolgáltatások	165
2.2.4	A vásárolt készletek állományváltozását kiváltó gazdasági események eredménykimutatás kapcsolata	165
2.3	Pénzeszközök	166
2.3.1	Fogalmak, kapcsolódó mérlegtételek, csoportosítások, alapértelmezések.....	166
2.3.1.1	Csoportosítás	167
2.3.2	Pénzeszközök értékelése és az értékeléssel kapcsolatos számviteli elszámolások	167
2.3.2.1	Értékelés a pénzeszközök bekerülésekor	167
2.3.2.2	Értékelés a számviteli nyilvántartásokból történő kivezetéskor	167
2.3.2.3	Pénzeszközök fordulónapra vonatkozó értékelése.....	167
2.3.3	Pénzeszközökkel kapcsolatos gazdasági események főkönyvi elszámolása	169
2.3.4	A pénzeszközök állományváltozását kiváltó gazdasági események eredménykimutatás kapcsolata..	172
2.4	Követelések és követelés jellegű tételek	172
2.4.1	Fogalmak, kapcsolódó mérlegtételek, csoportosítások, alapértelmezések.....	173
2.4.1.1	Mérlegtételek, fogalmak	173
2.4.1.2	Csoportosítás	174
2.4.2	A követelések értékelése és az értékeléssel kapcsolatos számviteli elszámolások	175
2.4.2.1	Állománynövekedések	175
2.4.2.2	Állománycsökkenések	176
2.4.2.3	Mérlegérték megállapítása	176
2.4.3	Nyilvántartás és főkönyvi elszámolás	178
2.4.3.1	Termékértékesítésből, szolgáltatás nyújtásból származó követelések (vevők).....	178
2.4.3.2	Váltókövetelésekkel kapcsolatos elszámolások.....	180
2.4.3.3	Adott előlegek elszámolása.....	184
2.4.3.4	Egyéb követelések elszámolása	185
2.4.3.4.1	Munkavállalókkal szembeni követelések elszámolása.....	185
2.4.3.4.2	Költségvetési kiutalási igény és teljesítése elszámolása	185
2.4.3.4.3	Kölcsön adott pénzeszközökkel kapcsolatos elszámolás	186
2.4.4	Az követelések állományváltozását kiváltó gazdasági események eredménykimutatás kapcsolata ..	186
2.5	Kötelezettségek	187
2.5.1	Fogalmak, kapcsolódó mérlegtételek, csoportosítások, alapértelmezések.....	188
2.5.1.1	Mérlegtételek, fogalmak	188
2.5.1.2	Csoportosítás	190
2.5.2	A kötelezettségek értékelése és az értékeléssel kapcsolatos számviteli elszámolások	190
2.5.2.1	Állománynövekedések.....	190
2.5.2.2	Állománycsökkenések	191
2.5.2.3	Mérlegérték megállapítása	191
2.5.3	Nyilvántartás és főkönyvi elszámolás	192
2.5.3.1	Hitel-, kölcsöntartozások, tartozások kötvénykibocsátásból	192
2.5.3.2	Szállítók	194
2.5.3.3	Vevőtől kapott előlegek.....	195
2.5.3.4	Váltótartozás	197
2.5.3.5	Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek	198
2.5.4	A kötelezettségek állomány változását kiváltó gazdasági események eredménykimutatás kapcsolata	204

2.6	Immateriális javak.....	205
2.6.1	Fogalmak, kapcsolódó mérlegtételek, csoportosítások, alapértelmezések.....	206
2.6.1.1	Mérlegtételek, fogalmak	206
2.6.1.2	Csoportosítás	207
2.6.2	Immateriális javak értékelése és az értékeléssel kapcsolatos számviteli elszámolások.....	207
2.6.2.1	Értékelés az immateriális javak bekerülésekor	208
2.6.2.2	Értékelés a tartós használat során.....	209
2.6.2.3	Értékelés a számviteli nyilvántartásokból történő kivezetéskor	212
2.6.3	Az immateriális javak (vagyoni értékű jogok és szellemi termékek) számvitele	213
2.6.3.1	Vagyoni értékű jogok és szellemi termékek.....	213
2.6.3.1.1	Vagyoni értékű jogok.....	213
2.6.3.1.2	Szellemi termékek	213
2.6.3.1.3	Vagyoni értékű jogok és szellemi termékek könyvviteli elszámolása... ..	214
2.6.4	Az immateriális javak állományváltozását kiváltó gazdasági események eredménykimutatás kapcsolata	219
2.7	Befektetett pénzügyi eszközök, értékpapírok	219
2.7.1	Fogalmak, kapcsolódó mérlegtételek, csoportosítások, alapértelmezések.....	220
2.7.1.1	Mérlegtételek, fogalmak	220
2.7.1.2	Befektetett pénzügyi eszközök, értékpapírok csoportosítása, minősítése.....	221
2.7.2	Értékpapírok értékelése és az értékeléssel kapcsolatos számviteli elszámolások.....	222
2.7.2.1	Állománynövekedések	222
2.7.2.2	Mérlegérték megállapítása	224
2.7.3	Nyilvántartás és főkönyvi elszámolás	227
2.7.3.1	Részesedés, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír vásárlás	227
2.7.3.2	Állománycsökkenések jogcímenként.....	228
2.7.3.2.1	Részesedés értékesítése	228
2.7.3.2.2	Hitelviszonyt megtestesítő értékpapír értékesítése, beváltása.....	231
2.7.3.3	A tulajdoni részesedést jelentő befektetések hozamának kapott (osztalék) elszámolása.....	233
2.7.3.4	A hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok hozamának elszámolása.....	234
2.7.4	Értékpapírok állományváltozását kiváltó gazdasági események eredménykimutatás kapcsolata	234
2.8	Saját termelésű készletek	235
2.8.1	Saját termelésű készletek	236
2.8.1.1	Fogalmak, kapcsolódó mérlegtételek, csoportosítások, alapértelmezések	236
2.8.2	Termelési és értékesítési folyamat számvitele	236
2.8.2.1	Termelési és értékesítési folyamattal kapcsolatos gazdasági események megjelenítése az eredménykimutatásban	237
2.8.2.2	Termelési és értékesítési folyamat könyvviteli elszámolásával kapcsolatos törvényi előírások	239
2.8.2.3	Termelési és értékesítési folyamat elszámolásának lehetséges módszerei	242
2.8.2.4	„Egy kis” önköltségszámítás.....	243
2.8.2.5	Leltáreltérések.....	246
2.8.2.6	Értékelés	246
2.8.2.7	Mérlegérték megállapítása	247
2.8.3	Nyilvántartási lehetőségek és a főkönyvi elszámolás	248
2.8.3.1	Összköltség eredménykimutatás, kizárólag költségnem elszámolás	249
2.8.3.2	Forgalmi eredménykimutatás, elsődleges költséghely-költségviselő, másodlagos költségnem elszámolás.....	250

2.8.3.3	Forgalmi eredménykimutatás, elsődleges költségnem, másodlagos költséghely-költségviselő elszámolás	251
2.8.3.4	Speciális elszámolások	251
3. A BESZÁMOLÓ ÖSSZEÁLLÍTÁSA		259
3.1	Az eredménykimutatás	259
3.1.1	Eredménykimutatás célja, általános jellemzői	259
3.1.2	Eredménykimutatás felépítése, szerkezete	259
3.1.3	Eredménykimutatás sorainak tartalma	260
3.1.3.1	Az összköltség eljárással készült eredménykimutatás sorainak tartalma	260
3.1.3.1.1	Értékesítés nettó árbevétele	260
3.1.3.1.2	Aktivált saját teljesítmények értéke	261
3.1.3.1.3	Egyéb bevételek	261
3.1.3.1.4	Anyagköltség	263
3.1.3.1.5	Igénybevett szolgáltatások értéke	264
3.1.3.1.6	Egyéb szolgáltatások értéke	265
3.1.3.1.7	Eladott áruk beszerzési értéke (elábé)	265
3.1.3.1.8	Eladott (közvetített) szolgáltatások értéke	266
3.1.3.1.9	Béreköltség	266
3.1.3.1.10	Személyi jellegű egyéb kifizetések	267
3.1.3.1.11	Bérfjárulékok	267
3.1.3.1.12	Értékcsökkenési leírás	268
3.1.3.1.13	Egyéb ráfordítás	268
3.1.3.1.14	A pénzügyi műveletek eredménye	269
3.1.3.2	Forgalmi költség eljárással készült eredménykimutatás tételei az üzemi (üzleti) tevékenység eredményéig	273
3.1.3.2.1	Értékesítés elszámolt közvetlen önköltsége	273
3.1.3.2.2	Értékesítés közvetett költségei	273
3.2	A könyvviteli zárlat munkafázisai és a beszámoló összeállításának folyamata	274
3.2.1	A tárgyidőszakhoz kapcsolódó bizonylatok teljes körű beszerzése, előállítás	275
3.2.2	A mérlegkészítés időszakában könyvelt tárgyévet érintő gazdasági események rendszerezése	276
3.2.3	„Típus” elszámolások	277
3.2.3.1	A tárgyhót követő hó 15-éig, illetve tárgynegyedévet követő hó végéig rögzítendő tételek	277
3.2.3.2	„Klasszikus” időbeli elhatárolásokkal kapcsolatos elszámolások	278
3.2.3.3	Céltartalékkal kapcsolatos elszámolások	280
3.2.3.4	Leltározás, leltár és a leltáreltérésekkel összefüggő elszámolások	280
3.2.3.4.1	Leltározás, leltár általánosságban	280
3.2.3.4.2	Leltárkészítési kötelezettséggel és a leltározással kapcsolatos törvényi előírások	282
3.2.3.5	Az eszközök és források fordulónapra vonatkozó értékelése és az értékeléssel kapcsolatos elszámolások	284
3.2.3.5.1	Immateriális javak és tárgyi eszközök fordulónapra vonatkozó értékelése	285
3.2.3.5.2	Készletek fordulónapra vonatkozó értékelése	287
3.2.3.5.3	Pénzeszközök fordulónapra vonatkozó értékelése	288
3.2.3.5.4	Követelések és követelés jellegű tételek fordulónapra vonatkozó értékelése	288

3.2.3.5.5 Részesevéseék és hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok fordulónapra vonatkozó értékelése.....	291
3.2.3.5.6. Kötelezettségek fordulónapra vonatkozó értékelése	294
3.2.3.5.7 Értékhelyesbítés.....	295
3.2.3.6 Adók, bérek és járulékok	298
3.2.4 „Főkönyvi kivonat 1”	299
3.2.5 Tervezett beszámoló összeállításá és az ügyvezetésnek/tulajdonosoknak átadásá.....	300
3.2.6 Könyvviteli zárlattal kapcsolatos klasszikus elszámolások	300
3.2.6.1 Költség- és eredményszámlák rendezése.....	300
3.2.6.2 Az eredményfelosztáshoz kapcsolódó számviteli feladatok.....	302
3.2.6.2.1 A társasági adó számítása és könyvelése	302
3.2.6.2.2 Az adózott eredmény meghatározása és könyvviteli elszámolása	302
3.2.7 „Főkönyvi kivonat 2”	308
3.2.8 Végleges beszámoló elkészítése.....	312
3.2.8.1 A végleges beszámoló elkészítésével kapcsolatosan a legfontosabb kritériumok.....	312
3.2.8.2 A mérleg.....	312
3.2.8.2.1 A mérleg főbb összefüggései.....	312
3.2.8.2.2. A mérleg és az eredménykimutatás összefüggése	312
3.2.8.3 Az eredménykimutatáshoz és a mérleghez kapcsolódó főkönyvi számlák az ajánlott számlakeret tükör alapján	313
3.2.9 A mérlegszámlák zárása	317

Előszó

Kedves Hallgató!

Ön bizonyára valamilyen fórumon most kezd ismerkedni – netán újra ismerkedni – a számvittel.

Tankönyvünk a Pénzügyi-számviteli ügyintéző „Könyvvezetés és beszámolóképzés” című követelménymodulhoz kapcsolódó – kötelező tematika szerinti – ismeretanyag feldolgozását célozta meg.

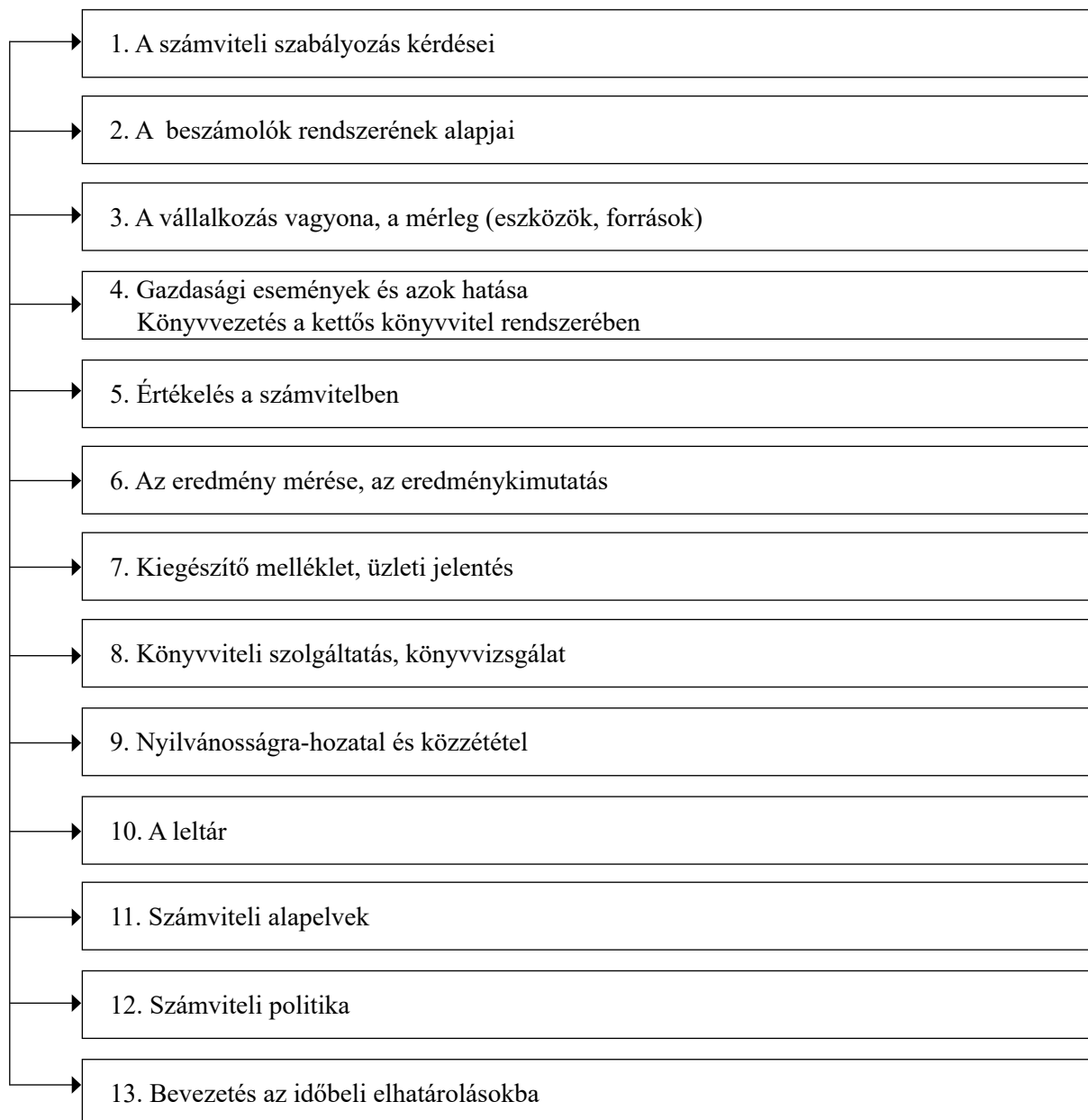
Tankönyvünk hétköznapi nyelvezetével, részletes és körültekintő magyarázataival, kidolgozott példáival és esettanulmányaival, a szakmai igényesség mentén készített rendszerezéseivel és a jól átgondolt ábráival segít eligazodni a számvitel sokszor eltúlzottan szövevényesnek gondolt útvesztőjében és nem utolsósorban kiváló felkészíti Önt a követelménymodulhoz kapcsolódó sikeres vizsgára is. A gyakorlatorientált feldolgozás pedig lehetővé teszi, hogy az ismeretek elsajátítását követően Ön gyorsan képes lesz a mindennapi gyakorlati munka elvégzésére is.

Jó tanulást és sikeres vizsgát kívánunk!

A szerzők

1. Bevezetés a számvitel rendszerébe

Vázlat



1.1 A hazai és a nemzetközi számviteli szabályozás elvi kérdései

A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (továbbiakban Szt.) alapján a piacgazdaság működéséhez nélkülözhetetlen, hogy a piac szereplői számára hozzáférhetően, döntéseik megalapozása érdekében mind a vállalkozók, mind a nem nyereség-orientált szervezetek, valamint az egyéb gazdálkodást folytató szervezetek vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről és azok alakulásáról objektív információk álljanak rendelkezésre.

A számvitel az a tevékenység, amely alkalmas arra, hogy a vállalkozás vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről információkat szolgáltatson. A számviteli munka olyan gyakorlati tevékenység, amely a gazdálkodás folyamatait előre meghatározott rendszerben folyamatosan megfigyeli, feljegyzi, rendszerezi és feldolgozza.

A számviteli szabályozás középpontjában a beszámoló áll. A gazdálkodó működéséről, vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről az üzleti év könyveinek zárását követően beszámolót köteles készíteni. A beszámolónak megbízható és valós összképet kell adnia a gazdálkodó vagyonáról, annak összetételéről, pénzügyi helyzetéről és tevékenysége eredményéről.

A beszámolórendszer a számvitelnek az a területe, amelynek középpontjában a piaci külső szereplők részére történő információ szolgáltatás áll.

A számvitel a gazdasági tevékenység mérését segítő eszközként jött létre. Fejlődése a különböző országokban eltérő gyakorlat és szabályozás kialakításához vezetett. Ahogyan a gazdasági rendszerek és feltételek országról országra eltérőek, úgy változnak az elfogadott számviteli modellek és módszerek is. Ezen modelleket és módszereket több tényező is befolyásolhatja, amely lehet például az adott gazdaság fejlettségi foka, a gazdasági növekedés módja és üteme, de befolyásolhatja még az országok eltérő jogrendszere is.

Jelenleg világszerte három fő számviteli rendszer hatása érvényesül a számviteli szabályozásokban, melyek egymástól többé-kevésbé eltérő szemléletben közelítik meg a beszámolási kötelezettséget. Az Amerikai Egyesült Államok számviteli szabályozása (*US GAAP*), az Európai Unió jogrendjébe illesztett számviteli szabályozások és a nemzetközi számviteli standardok és azok értelmezései (*IAS-ok, IFRS-ek, illetve SIC-ek*), valamint a *nemzeti számviteli szabályok*¹.

A különböző országokban jelenlévő vállalkozásoknak az adott országban alkalmazott számviteli szabályoknak meg kell felelniük. Számos világméretű cégnek azonban gondot okoz, hogy az adott ország számviteli előírásai alapján összeállított beszámolók csak jelentős munkával és az eltérő szabályozások pontos ismeretében hasonlíthatók össze.

Míg a különböző nemzetek hagyományai és tapasztalatai más és más pénzügyi beszámolási modellek fejlődéséhez vezetett, nyilvánvalóvá vált, hogy a folyamatosan változó gazdaság részéről egyre erősebb az igény a harmonizációra.

A Nemzetközi Számviteli Standardok² (IAS, illetve IFRS) rendszere – amelyet a Nemzetközi Számviteli Standard Bizottság (IASB)³ alkotott meg – eltér a hazai szabályozástól, a magyar számviteli törvény és a számviteli irányelvek szerkezetétől. A Nemzetközi Számviteli Standard Bizottság a megalakulása után megjelentetett szabványokat International Financial Reporting Standards-ként (IFRS) nevezi meg. A standardokkal kapcsolatban azonban fontos megjegyezni, hogy az IASC által elfogadott és kiadott IAS-ek és SIC-értelmezések⁴ hatályosak maradnak mindaddig, amíg azokat az IASB nem módosítja, illetve nem vonja vissza.

A magyar számviteli törvény a beszámoló egészére, az egyes IAS-ek és IFRS-ek csak meghatározott témakörökre adnak szabályozást, jellemzően a nemzetközi pénz- és tőkepiacokon aktív nagyvállalatok számára.

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK

1. Mi áll a számviteli szabályozás középpontjában és miért?
2. Mely nemzetközi számviteli rendszerek hatása érvényesül a számviteli szabályozásokban?
3. Mi az oka a számviteli szabályok harmonizációjának?

¹ Magyarországon a 2000. évi C. törvény a számvitelről (Szt.)

² A nemzetközi számviteli standardok olyan egységes számviteli előírások, amelyeket az összehasonlítható és valós összképet biztosító beszámolók elkészítése, a tőkepiaci szereplők megalapozott gazdasági döntései meghozatala céljából, független nemzetközi szakmai testület (standard alkotó testület) jelentet meg.

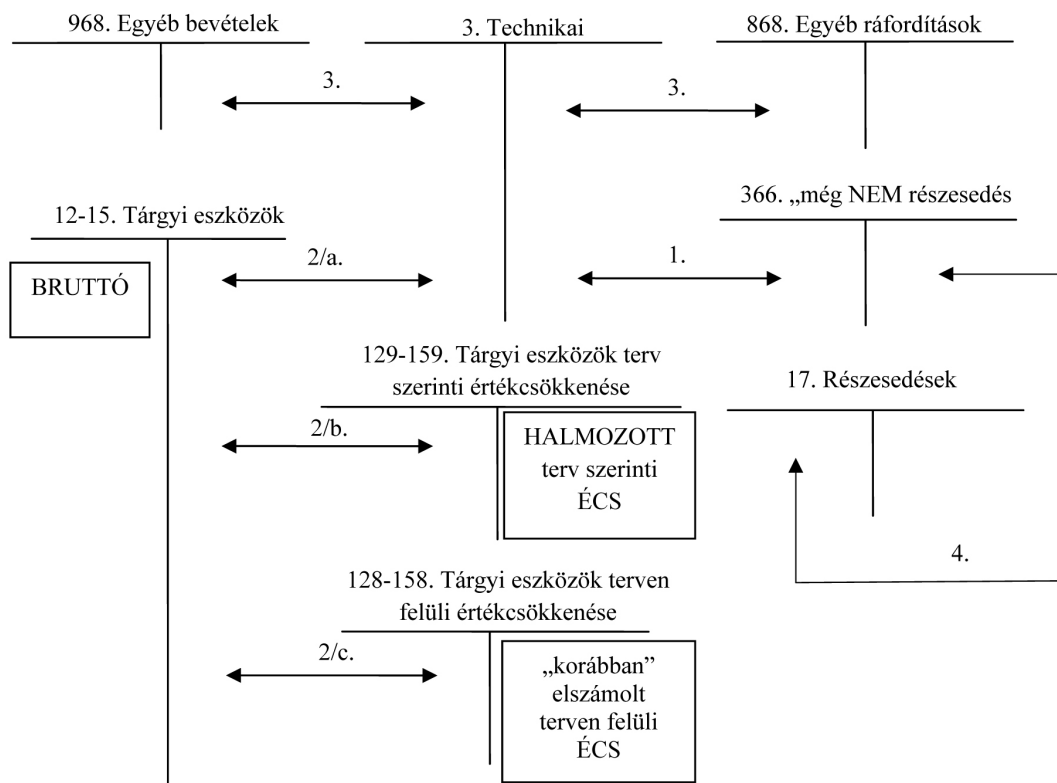
³ International Accounting Standards Board – a számviteli standardok globális alkalmazásáért létrejött független testület – 2001. áprilisában kezdte meg működését mely elődjétől, az 1973-ban alapított IASC-től (International Accounting Standards Committee) vette át a standard-alkotás feladatát. Első teendőinek egyike az IAS meglévő állományának a korábbi IASC által közzétett formában történő elfogadása volt.

⁴ A SIC-értelmezések a Standard Interpretations Committee (az IASB Állandó Értelmező Bizottsága) által kiadott, sorszámozott értelmezések, amelyek a standardok használatát segítik.

Tárgyi eszközök APPORTKÉNT TÖRTÉNŐ ÁTADÁSA

Az eszköz létesítő okiratban meghatározott értékének és könyv szerinti értékének (nettó értéke) különbözete az egyéb bevételek (ha a létesítő okirat szerinti érték nagyobb, mint a könyv szerinti érték), illetve az egyéb ráfordítások (ha a létesítő okirat szerinti érték kisebb, mint a könyv szerinti érték) között kell kimutatni.

Tárgyi eszközök apportként történő átadásának főkönyvi elszámolása



1. Létesítő okirat szerinti érték elszámolása

T 366. Egyéb követelések

– *K 3. Technikai*

2/a. Könyv szerinti érték (nettó érték) elszámolása ráfordításként

T 3. Technikai

– *K 12-15. Tárgyi eszközök*

2/b. Halmozott értékcsökkenés kivezetése

T 129-159. Tárgyi eszközök terv szerinti écs.

– *K 12-15. Tárgyi eszközök*

2/c. Terven felüli értékcsökkenés kivezetése

T 128-158. Tárgyi eszközök terven felüli écs-e

– *K 12-15. Tárgyi eszközök*

VAGY

2/a. Bruttó érték kivezetése

T 3. Technikai

– *K 12-15. Tárgyi eszközök*

2/b. Halmozott értékcsökkenés kivezetése

T 129-159. Tárgyi eszközök terv szerinti écs-e

– *K 3. Technikai*

2/c. Terven felüli értékcsökkenés kivezetése

T 128-158. Tárgyi eszközök terv szerinti écs-e

– *K 3. Technikai*

3. "különbözet" elszámolása (ha a létesítő okirat szerinti érték > könyv szerinti érték)

T 3. Technikai

– *K 968. Egyéb bevételek*

VAGY

3. "különbözlet" elszámolása (ha a létesítő okirat szerinti érték < könyv szerinti érték)

T 868. Egyéb ráfordítások

– K 3. Technikai

4. A részesedés állományba vétele a cégbírósági bejegyzéskor

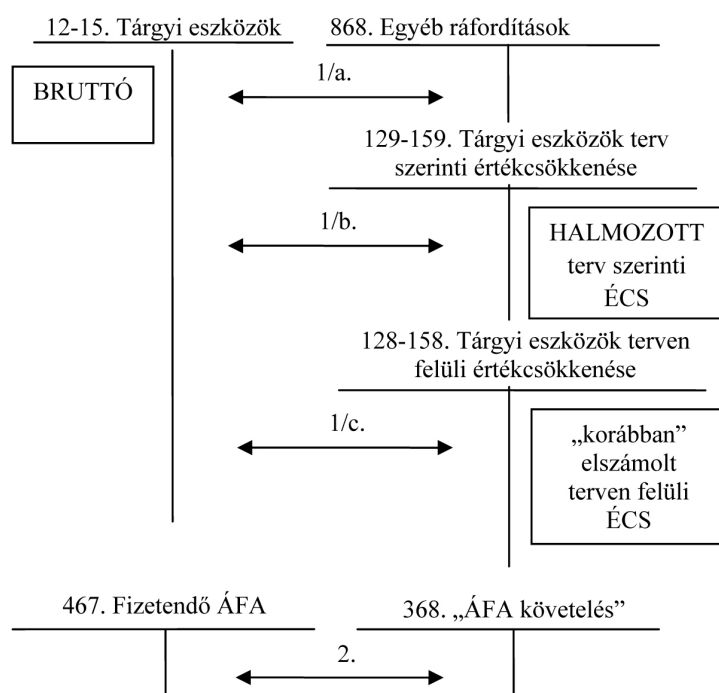
T 17. Tartós részesedések

– K 366. Egyéb követelések

Tárgyi eszközök TÉRÍTÉS NÉLKÜLI ÁTADÁSA

A térítés nélkül átadott tárgyi eszköz **könyv szerinti értékét (nettó értékét)** a **egyéb ráfordítások** között kell az eredménykimutatásban megjeleníteni.

Tárgyi eszközök térítés nélküli átadásának főkönyvi elszámolása



1/a. Könyv szerinti érték (nettó érték) elszámolása ráfordításként

T 868. Egyéb ráfordítások

– K 12-15. Tárgyi eszközök

1/b. Halmazott értékcsökkenés kivezetése

T 129-159. Tárgyi eszközök terv szerinti écs-e

– K 12-15. Tárgyi eszközök

1/c. Terven felüli értékcsökkenés kivezetése

T 128-158. Tárgyi eszközök terven felüli écs-e

– K 12-15. Tárgyi eszközök

VAGY

1/a. Bruttó érték kivezetése

T 868. Egyéb ráfordítások

– K 12-15. Tárgyi eszközök

1/b. Halmazott értékcsökkenés kivezetése

T 129-159. Tárgyi eszközök terv szerinti écs-e

– K 868. Egyéb ráfordítások

1/c. Terven felüli értékcsökkenés kivezetése

T 128-158. Tárgyi eszközök terv szerinti écs-e

– K 868. Egyéb ráfordítások

2. Kiszámlázott áfa

T 368. Egyéb követelések

– K 467. Fizetendő áfa

PÉLDA (TÁRGYI ESZKÖZÖK ÁLLOMÁNYCSÖKKENÉSEI)

Az „**ÁLLOMÁNYCSÖKKENÉSEK**egyrésze” Kft. egyik műszaki gépével kapcsolatosan a következő információkat ismerjük:

- Bruttó érték 1 000 E Ft
- Halmazott ÉCS 200 E Ft

„Elemezzük”, majd utána könyveljük az alábbi állománycsökkenéseket!

1. Értékesítés 1 100 E Ft +275 E Ft áfa-ért.
2. Apport átadás, a műszaki gép létesítő okirat szerinti értéke 1 100 E Ft.
3. Térítés nélküli átadás, a műszaki gép piaci értéke 1 100 E Ft. A kiszámlázott áfa összege 275 E Ft.
4. Selejtezés, hiány

Értékesítés:

1a. áfa nélküli eladási ár			
	<i>T 311. Vevők</i>	<i>– K 961. Egyéb bevétel</i>	1 100
1b. Fizetendő áfa			
	<i>T 311. Vevők</i>	<i>– K 467. Fizetendő áfa</i>	275
2a. Könyv szerinti érték (nettó érték) elszámolása ráfordításként			
	<i>T 861. Egyéb ráfordítások</i>	<i>– K 131. Műszaki gépek</i>	800
2b. Halmazott értékcsökkenés kivezetése			
	<i>T 139. Műszaki gépek terv szerinti écs-e</i>	<i>– K 131. Műszaki gépek</i>	200
VAGY			
2a. Bruttó érték kivezetése			
	<i>T 861. Egyéb ráfordítások</i>	<i>– K 131. Műszaki gépek</i>	1 000
2b. Halmazott értékcsökkenés kivezetése			
	<i>T 139. Műszaki gépek terv szerinti écs-e</i>	<i>– K 861. Egyéb ráfordítások</i>	200

Apport átadás

1. Létesítő okirat szerinti érték elszámolása			
	<i>T 366. Egyéb követelések</i>	<i>– K 3. Technikai</i>	1 100
2a. Könyv szerinti érték (nettó érték) elszámolása ráfordításként			
	<i>T 3. Technikai</i>	<i>– K 131. Műszaki gépek</i>	800
2b. Halmazott értékcsökkenés kivezetése			
	<i>T 139. Műszaki gépek terv szerinti écs-e</i>	<i>– K 131. Műszaki gépek</i>	200
VAGY			
2a. Bruttó érték kivezetése			
	<i>T 3. Technikai</i>	<i>– K 131. Műszaki gépek</i>	1 000
2b. Halmazott értékcsökkenés kivezetése			
	<i>T 139. Műszaki gépek terv szerinti écs-e</i>	<i>– K 3. Technikai</i>	200
3. "különbözet" elszámolása			
	<i>T 3. Technikai</i>	<i>– K 968. Egyéb bevételek</i>	300
4. A részesedés állományba vétele a cégbírósa gi bejegyzéskor:			
	<i>T 17. Tartós részesedések</i>	<i>– K 366. Egyéb követelések</i>	1 100

Térítés nélküli átadás

1a. Könyv szerinti érték (nettó érték) elszámolása ráfordításként		
<i>T 868. Egyéb ráfordítások</i>	– <i>K 131. Műszaki gépek</i>	800
1b. Halmozott értékcsökkenés kivezetése		
<i>T 139. Műszaki gépek terv szerinti écs-e</i>	– <i>K 868. Egyéb ráfordítások</i>	200
VAGY		
1a. Bruttó érték kivezetése		
<i>T 868. Egyéb ráfordítások</i>	– <i>K 131. Műszaki gépek</i>	1 000
1b. Halmozott értékcsökkenés kivezetése		
<i>T 139. Műszaki gépek terv szerinti écs-e</i>	– <i>K 868. Egyéb ráfordítások</i>	200
2. Kiszámlázott áfa		
<i>T 368. Egyéb követelések</i>	– <i>K 467. Fizetendő áfa</i>	275
Selejtezés, hiány		
1a. Terven felüli értékcsökkenés a nettó érték összegében		
<i>T 866. Egyéb ráfordítások</i>	– <i>K 138. Műszaki gépek terven felüli écs-e</i>	800
1b. Terven felüli értékcsökkenés kivezetése		
<i>T 138. Műszaki gépek terven felüli écs-e</i>	– <i>K 131. Műszaki gépek</i>	800
2. Terv szerinti értékcsökkenés kivezetése		
<i>T 139. Műszaki gépek terv szerinti écs-e</i>	– <i>K 131. Műszaki gépek</i>	200

2.1.4 A tárgyi eszközök állományváltozását kiváltó gazdasági események eredménykimutatás kapcsolata

Gazdasági esemény	Érintett eredménykimutatás sor
1. TERV SZERINTI ÉRTÉKCSÖKKENÉS	Értékcsökkenési leírás
2. TERVEN FELÜLI ÉRTÉKCSÖKKENÉS (ideértve a hiány gazdasági eseményét is)	Egyéb ráfordítások
3. TERVEN FELÜLI ÉRTÉKCSÖKKENÉS VISSZAÍRÁSA	Egyéb bevételek
4. ÉRTÉKESÍTETT tárgyi eszközök – eladási ára áfa nélkül – könyv szerinti értéke (nettó értéke)	Egyéb bevételek Egyéb ráfordítások
5. Káreseménnyel kapcsolatosan kapott TÉRÍTÉS	Egyéb bevételek
6. TÉRÍTÉS NÉLKÜL átadott tárgyi eszköz könyv szerinti értéke (nettó értéke)	Egyéb ráfordítások
7. AJÁNDÉKBA átadott tárgyi eszköz könyv szerinti értéke	Egyéb ráfordítások
8. APPORTBA átadott tárgyi eszközök – létesítő okiratban meghatározott értéke – könyv szerinti értéke (nettó értéke) közötti különbözet	Egyéb bevételek (ha a létesítő okirat szerinti érték > könyv szerinti érték) Egyéb ráfordítások (ha a létesítő okirat szerinti érték < könyv szerinti érték)

ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK

1. Ismertesse a tárgyi eszközök mérlegcsoport tartalmát, az egyes sorokban megjelenő vagyonelemeket!
2. A tárgyi eszközök hasznos élettartama során milyen értékelési feladatai merülnek fel a vállalkozásnak?
3. Soroljon fel bekerülési jogcímekeket és a kapcsolódó bekerülési érték kategóriákat!
4. Hogyan történik az elszámolás a 161. Beruházások számlán? Mutassa be a számla működésének lényegét!
5. Mi a különbség a terv szerinti és a terven felüli értékcsökkenés között?
6. Mit jelent a tárgyi eszközök értékhelyesbítése? Hogyan hat a vállalkozás vagyonyára és eredményére az értékhelyesbítés elszámolása?
7. Soroljon fel a tárgyi eszközökkel kapcsolatos állomány növekedési és csökkenési jogcímekeket, mutassa be azok vagyonyra és eredményre gyakorolt hatását!